

Το «ευτύχημα» του εθελοντισμού

Γιώργος-Μάριος Χαιρετάκης

[Μέντορας Καριέρας](#) • [LinkedIn](#)

Λέξεις κλειδιά: εθελοντισμός, αλληλοβοήθεια

Το 2021 η [Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία](#) εορτάζει την 25η επέτειο από την ίδρυσή της με πάνω από 100.000 εθελοντές. Την ίδια στιγμή στην Ευρώπη περίπου 100 εκατομμύρια πολίτες κάθε ηλικίας είναι εθελοντές, οι οποίοι με το έργο τους μπορεί να φτάσουν να συνεισφέρουν στην παραγωγή του 5% σχεδόν του ΑΕΠ της χώρας τους (Αυστρία, Ολλανδία, Σουηδία). Σύμφωνα με στοιχεία [μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#), η συμμετοχή στον εθελοντισμό στην Ελλάδα είναι μικρής έκτασης (λιγότερο από το 10% του πληθυσμού και με οικονομική αξία μικρότερη από 0,1% του ΑΕΠ), συγκριτικά με άλλες χώρες, αλλά με τάσεις σημαντικής αύξησης. Ο εθελοντισμός είναι στάση ζωής και όχι εποχιακό φαινόμενο, αποτέλεσμα της ελεύθερης βούλησης του ατόμου, προσωπική επιλογή αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου του και με ανιδιοτελή προσφορά για το ευρύτερο καλό της κοινωνίας, που δεν συνοδεύεται από την επιδίωξη οικονομικού κέρδους. Είναι συνεισφορά στον συνάνθρωπό μας, στον εαυτό μας, στην κοινωνία μας αλλά και στην πατρίδα μας. Ο εθελοντισμός μπορεί να οριστεί ως η πιο ορατή έκφραση αλληλεγγύης. Είναι ένας τρόπος αλληλεπίδρασης και αντιμετώπισης των ανθρώπινων και περιβαλλοντικών αναγκών και ανησυχιών για την δημιουργία μιας βιώσιμης ευημερούσας κοινωνίας μέσω της δημιουργίας

κοινωνικού κεφαλαίου και οικονομικής μεγέθυνσης (ο εθελοντισμός οριοθετεί έναν τρίτο πυλώνα οικονομίας). Ο εθελοντισμός εξυψώνει τις αξίες και τα ιδανικά της ανθρώπινης ζωής αναπτύσσοντας στους κόλπους του την έννοια της αλληλεγγύης και του αλτρουισμού.

Κέντρο Υποδοχής Αστεγών Δήμου Αθηναίων, Σάββατο μεσημέρι, οδός Πειραιώς, πριν από περίπου 7 χρόνια.

Ο χωροχρόνος που με έκανε να αντιληφθώ την άλλη πλευρά της ζωής, να αναθεωρήσω για τα 20 προηγούμενα χρόνια μου, να αντιληφθώ πως αυτό που βίωνα εκείνη την στιγμή μπροστά μου δεν άνηκε σε κάποιο σενάριο ταινίας, ντοκιμαντέρ, κοινωνικής εκπομπής, στις ειδήσεις των 20:00. Ήταν η στιγμή που οι εικόνες των παραπάνω μετουσιώθηκαν σε πραγματικότητα και το τόσο μακρινό έγινε τόσο κοντινό.

Φοιτητής, ακόμα, στο προπτυχιακό όταν ξεκίνησα την ενεργό μου δράση στον μαγικό κόσμο του εθελοντισμού, που μέχρι τότε ήταν ομολογουμένως αρκετά ανεξερεύνητος για εμένα. Μόνη εξαίρεση αποτελούσε η ενασχόλησή μου με τον προσκοπισμό τον καιρό του Δημοτικού και αργότερα τα 5μελή και τα 15μελή Συμβούλια Γυμνασίου και Λυκείου (αν εμπίπτουν και αυτά στην ίδια κατηγορία). Έτσι, αποφάσισα να ενταχθώ αρχικά σε μια ομάδα με έντονη και πλούσια κοινωνική δράση και υπόσταση, τόσο στην Ελλάδα, όσο και το εξωτερικό (Rotaract) για

δύο βασικούς λόγους. Αφενός διότι ήταν η κατάλληλη στιγμή να έρθω πιο κοντά **με την έννοια και την αποστολή του να είσαι εθελοντής επί του πρακτέου**, αφετέρου στο momentum αυτό είχα πια την τεράστια δυνατότητα να δω πώς είναι τα πράγματα στην απέναντι ακτή του ποταμού, στην πλευρά που δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη, τόσο καλλιεργημένη, τόσο μοντέρνα, τόσο φωταγωγημένη... είναι όμως γόνιμη και είναι και υπαρκτή! Δεν αρκούν αυτά; Και τα κατάφερα!

Ο εθελοντισμός, όπως και η αλληλεγγύη και η αλληλοϋποστήριξη, είναι σημαντικοί πυλώνες επί των οποίων αναπτύχθηκε η ΑΛΛΗΛΟΝ.

Μια, λοιπόν, από τις πρώτες δράσεις μας ήταν να πάμε και να μοιράσουμε συσκευασμένο φαγητό στο συσσίτιο του Κέντρου αλλά και για όσους ήταν εκτός του συγκεκριμένου χώρου, στα πέριξ. Κατά την πρώτη φάση, κάτσαμε πίσω από τον πάγκο και με την καθοδήγηση των ειδικών του συσσιτίου ετοιμάζαμε τις ενδεδειγμένες ποσότητες και τις προωθούσαμε στην σειρά που περίμενε. Θα πήγαινε άραγε εύκολα το μυαλό σας πως ένας καλοβαλμένος κύριος ή μια προσεγμένη κυρία δεν θα είχαν ρεύμα στο σπίτι τους; Ή νερό; Ή πια δεν θα είχαν καν σπίτι; Εμένα προσωπικά τότε όχι. Και όμως ήταν εκείνοι που είχαν έρθει να πάρουν την μερίδα τους είτε για εκείνους είτε για την οικογένειά τους φορώντας ένα περίεργα φωτεινό χαμόγελο και έχοντας ολοφάνερα διάθεση για κουβέντα. Πόσο υπέροχο μπορεί να είναι να ακούς ιστορίες άλλων, που ενδέχεται κιόλας να μην τους δεις ξανά.

Η δεύτερη φάση αποτελείτο από την προσωπική μας ανάμειξη με τον κόσμο, όχι πια πίσω από τον πάγκο αλλά έξω στον δρόμο. Δύσκολο να πάρεις τέτοια απόφαση και να κάνεις το βήμα μπροστά, να «εκτεθείς» αλλά με έναν τέτοιο μοναδικά όμορφο τρόπο. Ίσως δεν το σκέφτηκα πολύ, ίσως το αντιμετώπισα ως μια αληθινή πρόκληση για να

ξεπεράσω τον εαυτό μου και βρέθηκα εν τέλει «ενώπιος ενωπίω». Ένας «εναντίον» 5-10 ατόμων ή ένας «εναντίον» μιας αντίληψης που καταδεικνύει ότι η ζωή είναι στρωμένη με ροδοπέταλα, λουστράτη, χωρίς προβλήματα, στέρηση, ένδεια. Όχι για όλους, μάλλον για λίγους. Αν και ηλιόλουστη η μέρα, αμφιβάλλω αν άπαντες ήταν σε θέση να αντικρίσουν τον «Ήλιο» (τελικά δεν είναι πάντα αντικειμενικά αυτός ο αστέρας του ηλιακού μας συστήματος και το πιο λαμπρό σώμα του ουρανού, υπάρχει και η υποκειμενική του χροιά). Για κάποια λεπτά, το θυμάμαι σαν χθες, ένιωσα απογυμνωμένος, κενός, μετέωρος. Άνθρωποι από κάθε κοινωνική ομάδα — τοξικομανείς, πρώην φυλακισμένοι, άστεγοι, μετανάστες — ήταν τριγύρω μου, με κοίταζαν στα μάτια και έλεγαν πολλά χωρίς να μιλούν πολύ. «Είμαι καθαρός, φιλαράκι, δεν θα σε πειράξω, απλά δώσ' μου να φάω, πεινάω» ήταν θεωρώ η πρόταση-ορόσημο εκείνου του Σαββάτου που τόσο πολύ με ταρακούνησε. Αμέσως έκανα την κίνηση προσπαθώντας να φανώ ψύχραιμος και καθόλου προβληματισμένος. Η ποσότητα ήταν αρκετά ικανοποιητική συνολικά (ορισμένη βέβαια για τον καθένα), οπότε ξέραμε από την αρχή πως θα έφτανε για ολόκληρο το Σαββατοκύριακο... Κάποιοι εδώ θα αναρωτηθούν «Και μετά;». Το σκεφτόμουν και εγώ στον γυρισμό. Δεν λύθηκε το πρόβλημα σε καμία περίπτωση, από Δευτέρα πάλι κάποιος/οι θα έπρεπε να φροντίσουν και να τρέξουν για τους ανθρώπους αυτούς. Όμως, το «ευτύχημα» της όλης υπόθεσης — αν μπορώ να το χαρακτηρίσω έτσι — ήταν διττό: αφενός διότι κάποιοι συνάνθρωποί μας κάλυψαν ένα τμήμα από τις φυσικές ανάγκες τους (τροφή, νερό), αφετέρου διότι ο εσωτερικός μου συναισθηματικός κόσμος εμπλουτίστηκε μέσα από τα διακριτικά χαμόγελα, το κούνημα του κεφαλιού και τα βλέμματα ευγνωμοσύνης και ανακούφισης, που ξεπερνούσαν σε ήχο και τα πιο δυνατά φωναχτά «Σε ευχαριστώ!».

Αυτή, είμαι βέβαιος, πως είναι και η αξία του εθελοντισμού. Αν δεν μπορούμε να φέρουμε δραστικές αλλαγές στις ζωές ατόμων σε ανάγκη, τότε ας τους κάνουμε πιο ανάλαφρες και ανθρώπινες κάποιες στιγμές τους, γιατί αυτό σίγουρα το μπορούμε. Αναντίρρητα, τίθεται θέμα ηθικής υποχρέωσης, κατά την δική μου οπτική, να δώσουμε πίσω στην κοινωνία, ότι έχουμε λάβει από τους γονείς μας, τις οικογένειές μας, τους φίλους μας εφόσον είμαστε σε πιο ευνοϊκή θέση από άλλους. Είμαι πεπεισμένος πως μέσα από τέτοιου είδους δράσεις αντιλαμβανόμαστε πολύ καλύτερα πόσο τυχεροί είμαστε, όπως επίσης είμαι απόλυτα πεπεισμένος πως είναι ανάγκη να γίνει κανονικά μάθημα ο εθελοντισμός στο ωρολόγιο πρόγραμμα των σχολείων και δη από τις μικρές κιόλας ηλικίες που πλάθεται ακόμα το ζυμάρι (με τα διάφορα υλικά) μέχρι να το σκεπάσουμε για να φουσκώσει καλά. Είναι ευεργετικό για τα παιδιά να μνηθούν από νωρίς και όσο γίνεται πιο βιωματικά στο πνεύμα της προσφοράς, της αλληλοβοήθειας, της

ενσυναίσθησης, του ανθρωπισμού, γιατί θα βελτιωθούν ως χαρακτήρες αλλά και θα συμβάλλουν ώστε να πάει η κοινωνία ένα βήμα παραπέρα.

Στον δρόμο της επιστροφής νωρίς το απόγευμα δεν μπόρεσα να κρύψω την συγκίνησή μου στο αυτοκίνητο και με θυμάμαι δακρυσμένο σε όλη την διάρκεια μέχρι το σπίτι μου (όπου και εκεί συνέχισα έτσι μπροστά στους γονείς μου). Αναμφίβολα, η μέρα αυτή ήταν η απαρχή για πολλά, όπως το να εισέλθω πιο δυναμικά στον εθελοντισμό και να προσπαθώ να μετατρέπω τέτοιες «δύσπεπτες» σκηνές σε στοργή, καλοσύνη, προσφορά και αγάπη.

Κλείνοντας, μια χαρακτηριστική φράση που διάβασα πρόσφατα σε ένα βιβλίο — το οποίο παρουσιάζει απλές καθημερινές ιστορίες ως μικρά θαύματα, που μας συμβαίνουν και μας αποκαλύπτουν πως η ζωή η ίδια είναι Δώρο —, και θεωρώ πως συνοψίζει το βαθύτερο νόημα των όσων εξιστόρησα λέει πως «πλούτος δεν είναι να έχεις, πλούτος είναι να δίνεις». Αυτό το τελευταίο μήπως ενίστε το αγνοούμε ή το μεταφράζουμε λάθος; Ο εθελοντισμός σε διδάσκει τον πραγματικό πλούτο, τον σεβασμό, την ανθρωπιά, την αφιλοκερδή προσφορά, την συνεργασία, την ευαισθητοποίηση, το «Ανήκειν» και το «Όλον». Ο εθελοντισμός λειτουργεί ως ιδανικό παράδειγμα για τις νεότερες γενιές, επιτρέποντας στον άνθρωπο να αντιληφθεί πως η δική του δράση έχει σημασία, ότι έχει νόημα να προσφέρει και να προσπαθήσει να αλλάξει τα πράγματα προς το καλύτερο. Η συνδρομή όλων είναι απαραίτητη για μια καλύτερη κοινωνία. Όμως για να προσφέρεις, πρέπει πρώτα να ενημερωθείς και να γνωρίζεις πώς, πού και με ποιον τρόπο μπορείς να κάνεις την διαφορά. Η ενεργοποίηση των πολιτών προς τον εθελοντισμό επιτυγχάνεται μέσω ενημέρωσης. Πολλοί επιθυμούν να προσφέρουν εθελοντική βοήθεια, αλλά δεν γνωρίζουν πού ακριβώς θα πρέπει να απευθυνθούν και πόσο εύκολο ή

δύσκολο είναι να βρουν τον κατάλληλο γι' αυτούς κοινωφελή οργανισμό. Ο εθελοντισμός χρειάζεται να μπει στην καθημερινότητά μας και πιστεύω ακράδαντα ότι θα έπρεπε να προωθηθεί και μέσω της εκπαίδευσης αλλά και μέσω του προσωπικού παραδείγματός μας, ώστε να εμφυσήσουμε στα παιδιά μας τις αρχές και τις αξίες του.

Μιας και υποδεχθήκαμε, λοιπόν, μια νέα χρόνια και μαζί της 365 νέες σελίδες λευκές ας αρχίσουμε να κρατάμε σημειώσεις με όμορφες φράσεις που μας μένουν, βάζοντας ερωτηματικό ή θαυμαστικό για ό,τι αναρωτιόμαστε και για ό,τι επιβεβαιώνουμε.

«Οι εθελοντές δεν έχουν απαραίτητα το χρόνο, έχουν όμως την καρδιά» - Elizabet Andrew

Βιβλιογραφία

[Μελέτη για τον εθελοντισμό στην Ελλάδα από το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού](#)
[Εθελοντισμός από το Γραφείο Διασύνδεσης - Δομή Απασχόλησης & Σταδιοδρομίας - Πανεπιστημίου Ιωαννίνων](#)
[Η έννοια του εθελοντισμού από την Καλλιτεχνική Παιδαγωγική Ομάδα «Σχεδία στην πόλη»](#)

Photo by [Austin Kehmeier](#) on [Unsplash](#)